

ჯონ ვებსტერი

ბრძელფეხება მამილო

Jean Webster

DADDY-LONG-LEGS

ჯინ ვებსტერი

ბრძელვებსება მამილო

Jean Webster

DADDY-LONG-LEGS

მთარგმნელი და ლექსიკონის შემდგენელი ლია გუგუნავა

ილუსტრატორი ჯინ ვებსტერი

დამკაბადონებელი ნინო გურული

გარეკანის დიზაინერი სოფიო კიკნაველიძე

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2012, 2017, 2025

ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-941-5

www.diogene.ge

სარჩევი

ჯინ ვებსტერი – ბიოგრაფია 7

გრძელფეხება მამილო 9

Jean Webster — Biography 193

Daddy-Long-Legs 113

ლექსიკონი 365

ჯინ ვებსტერი (1876-1916)

ჯინ ვებსტერი (სრული სახელი ალისა ჯეინ ჩანდლერ ვებსტერი) დაიბადა ნიუ-იორკის შტატის ქ. ფრედონიაში, 1876 წლის 24 ივნისს. დედა, ანა მოფეტ ვებსტერი, მარკ ტვენის ძმისწული იყო, მამა – ჩარლზ ლუთერ ვებსტერი მარკ ტვენის პარტნიორი და „ჩარლზ ლ. ვებსტერის საგამომცემლო კომპანიის“ უილბლო გამომცემელი.

1894-1896 წლებში ჯინ ვებსტერი ლედი ჯეინ გრეის პანსიონში სწავლობდა, 1897 წლიდან კი ვესარის კოლეჯში შევიდა, რომელიც 1901 წელს დაამთავრა. ბოლო კურსზე ის უკვე წერდა და ყოველკვირეულ გაზეთსა და ვესარის აღმანახში აქვეყნებდა მოთხრობებს. კოლეჯის დამთავრების შემდეგ ჯინ ვებსტერი ნიუ-იორკში ცხოვრობდა, თავს ჟურნალისტობით ირჩენდა და მოთხრობებსაც აქვეყნებდა. მისი პირველი რომანი – „როცა პეტი კოლეჯში შევიდა“ – 1903 წელს გამოქვეყნდა. ვებსტერმა დაწერა რვა რომანი და აუარებული გამოუქვეყნებელი მოთხრობა და პიესა. „გრძელფეხება მამილო“ მოგვითხრობს ობლის ამბავს, რომელიც უცნობმა ქველმოქმედმა კოლეჯში გაგზავნა. ამ ნაწარმოებმა დიდი წარმატება მოიპოვა და მალე ბესტსელერი გახდა. მოგვიანებით ჰენრი მილერმა იგი სცენისთვის გადააკეთა, შემდეგ კი ფილმიც გადაიღეს მერი პიკფორდის მონაწილეობით.

ჯინ ვებსტერს ძალიან უყვარდა მოგზაურობა. იგი მონაწილეობდა რეფორმატორულ მოძრაობაში, კერძოდ, ობოლთა თავშესაფრებისა და ციხის რეფორმების გატარებაში.

ჯინ ვებსტერი შვიდი წელი საიდუმლოდ იყო დანიშნული მდიდარ იურისტ გლენ ფორდ მაკკინზე, ნავთობის მაგნატ ჯონ ლუკა მაკკინის ვაჟზე. გლენს ცოლი ჰყავდა. მან განქორწინება მხოლოდ 1915 წლის ივნისში შეძლო და 7 სექტემბერს ჯინზე დაქორწინდა.

სწორედ ამ დროს სხვადასხვა ქვეყანაში უკვე ცნობილი იყო „გრძელფეხება მამილო“. ამავე წელს გამოიცა მისი რომანი „ძვირფასი მტერი“.

1916 წლის 10 ივნისს, სალამოს, ჯინ ვებსტერს შეეძინა ქალიშვილი ჯინ ვებსტერ-მაკკინი, მეორე დილით კი, მშობიარობის შემდგომი გართულების შედეგად იგი გარდაიცვალა.

გრძელვხედავთ მამილო

„წყეული ოთხშაბათი“

ყოველი თვის პირველი ოთხშაბათი ნამდვილი ჯოჯოხეთი იყო. ასეთი ოთხშაბათის გათენებას გულის ხეთქით მოელოდნენ, ვაჟკაცურად უძლებდნენ და მერე უმაღლეს წარსულს მიაბარებდნენ ხოლმე. ვაი, იმის ბრალი, ვისაც იატაკზე სადმე ლაქა გამოეპარებოდა, ან სკამებს გულმოდგინედ არ განმენდდა, ანდა საწოლებზე ოდნავ ნაოჭი დარჩებოდა. ოთხმოცდაჩვიდმეტი რეტდასხმული პანია ობოლი გულიანად უნდა გაეხეხათ, ღამაზად დაევარცხნათ და ახლად გახამებულ კუბოკრულ კაბებში კოხტად გამოენწყოთ. ოთხმოცდაჩვიდმეტივეს გული ჰქონდა განვრილებული ყოფაქცევის წესებით, უფროსები რომ ჩასჩირინებდნენ. ათიათასჯერ მაინც უნდა შეეხსენებინათ ამ უბედურებისათვის, არ დავინწყებოდათ, მეურვისათვის – როცა ის რამეს შეეკითხებოდა – რიგიანი პასუხი გაეცათ: „დიახ, სერ!“ „არა, სერ!“

ცხელი დღე ედგათ, ნამდვილად ცხელი დღე! და მთელი ამ დღის სიმძიმე ერთ საცოდავ ობოლს, ჯერუშა ებოტს აწვა კისერზე. იმის გამო, რომ დანარჩენ აღსაზრდელებზე უფროსი იყო, ჯოხი მასზე ტყდებოდა. ასე იყო თუ ისე, ბოლოს და ბოლოს, ყველა ასეთი ოთხშაბათივით, ეს დღეც გადაგორეს. ჯერუშამ ძლივს დააღწია თავი საკუჭნაოს, სადაც სტუმრებისათვის სენდვიჩებს ამზადებდა, და თავის ყოველდღიურ საქმიანობას მიუბრუნდა. იგი ოთხიდან შვიდი წლის ასაკამდე ბავშვებს უვლიდა, რომელთა პანია სანოლები რიგებად იყო ჩამწკრივებული ოთახ F-ში. ჯერუშამ თავის პანანინებს თავი მოუყარა, წინაფრები გაუსწორა, ცხვირ-პირი მოსწმინდა და მორჩილი, გახარებული ბავშვების მწკრივი მისი მეთაურობით სასადილო ოთახისაკენ გაემართა. ხუმრობა საქმე ხომ არ იყო! სანეტარო დრო დასდგომოდათ – სასადილოში რძე, პური და შავი ქლიავის პუდინგი ელოდათ.

თვითონ ჯერუშამ კი დრო რომ იხელთა, ფანჯრის რაფაზე ჩამოჯდა და გახურებული შუბლი ცივ მინას მიაყრდნო. დილის ხუთი საათიდან ფეხზე იყო. ყველას ბრძანებებს ასრულებდა. კაპასი უფროსი სულ რაღაცას უწუნებდა და აჩქარებით სიქას აცლიდა. მისის ლიპეტი შინაურობაში ყოველთვის როდი ინარჩუნებდა იმ სიმშვიდესა და დიდებულებას, რასაც მეურვეებსა და სტუმრად მობრძანებულ ქალბატონებთან იჩენდა.

ჯერუშა რკინის მაღალ მესერს იქით გადაჭიმულ ყინვადაკრულ ტრიალ მინდორს გაჰყურებდა, თავმესაფრის ეზოს რომ ერტყა გარს. ქვემოთ, ბორცვებზე აქა-იქ ფერმერთა სახლები მოჩანდა, მოშორებით კი, შიშველ ხეებს შორის, სოფლის მაღალკოშკიანი ნაგებობები ილანდებოდა.

ჯერუშასათვის რომ გეკითხათ, გეტყოდათ, დღე წარმატებით დასრულდაო. მეურვეებსა და კომისიის წევრებს თავ-

შესაფრისათვის არაფერი დაუკლიათ – კიდეც დაათვალიერეს იგი, მოხსენებებიც წაიკითხეს და არც შეთავაზებულ ჩაიზე უთქვამთ უარი. ახლა კი შინისკენ მიეშურებოდნენ, მხიარულად მოგიზგიზე ბუზრებთან მოკალათებულებს კიდეც ერთი თვით რომ დაევიწყებინათ მომაბეზრებელი უპატრონო ბავშვების არსებობა. ჯერუშა წინ გადაიხარა და სევდანარევი ცნობის-მოყვარეობით დაუწყო ყურება თავშესაფრის ჭიშკრიდან გასული ეტლებისა და მანქანების ნაკადს. სტუმრების ადგილას წარმოიდგინა თავი. ხან ერთ ეტლს გაჰყვა ფიქრებით, ხან – მეორეს, გორაკის გასწვრივ ჩამწკრივებული დიდრონი სახლებისაკენ რომ მიემართებოდნენ. თვალწინ წარმოუდგა საკუთარი თავი, ქურქსა და ფრთებით მორთულ ხავერდის ქუდში გამონყობილი, გულგრილი სახით რომ გასძახოდა მეეტლეს – შინისკენო, მაგრამ თავშესაფრის ჭიშკარს მიადგა თუ არა, წარმოდგენილი სურათი ბინდში გაეხვია.

ჯერუშას მდიდარი ფანტაზია ჰქონდა, რომელიც, მისის ლიპეტის აზრით, თუ დროზე არ მოითოკებოდა, კარგ არაფერს მოუტანდა. მაგრამ რაც უნდა გამჭრიახი გონების პატრონი ყოფილიყო, ვერაფერს გახდებოდა. გამჭრიახი გონება იმ სახლების კარებს ვერ შეუღებდა, რომლებიც თავის დღეში თვალთ არ ენახა. სანყალი, გონიერი პატარა ჯერუშა! თუმცა უკვე ჩვიდმეტი წლის იყო, ჯერ არც ერთი სახლის ზღურბლზე არ გადაედგა ფეხი. ბუნებრივია, არ შეეძლებოდა, წარმოედგინა იმ ადამიანთა ყოველდღიური ყოფა, რომლებიც ობოლთა თავშესაფრის მიღმა ატარებდნენ თავიანთ ცხოვრებას.

– ჯე-რუ-შა ე-ბოტ,
უფ-რო-სის კა-ბი-ნეტ-ში
გე-ძა-ხი-ან,

გი-ჯობს, იჩ-ქა-რო! – ტომი დილონი, გუნდის წევრი, კიბე-ებზე მღერა-მღერით ამოდიოდა. დერეფანი გამოიარა და ოთახ F-ს რომ მოუახლოვდა, მისი ხმა უფრო მძლავრად გაისმა. ჯერუმა ფანჯარას მოსწყდა და მწარე სინამდვილეს დაუბრუნდა.

– ვინ მეძახის? – ტომის სიმღერაში ჩაერთო ჯერუმას აკან-კალებული ხმა.

– მისის ლიპეტი კაბინეტში
და ასე მგონია, მთლად

დალაგებულ ჭკუაზე ვერაა. ა-ა-მინ! – ბოლოში ეკლესიის მაგლობელივით წაუძღერა ტომმა, მაგრამ მის კილოში მართო დაცინვა როდი ჟღერდა. ყველაზე გულქვა ობოლიც კი თანაუგრძნობდა ცოდვილ დობილს, რომელიც ბრაზიან ქალბატონთან შესახვედრად იყო გამოძახებული. ტომს ჯერუმა არ ეჯავრებოდა, თუმცა ის ზოგჯერ მუჯღუგუნს გაჰყრავდა ხოლმე, ან ისე მაგრად მოსწმენდდა ცხვირს, ლამის მოეგლიჯა.

ჯერუმა უჩუმრად გაეშურა კაბინეტისაკენ. სახე მოექუფრა. ვერ მიმხვდარიყო, რა დააშავა. ნუთუ სენდვიჩები თხლად არ იყო დაჭრილი? იქნებ ნაჭუჭი შეჰყვა ნიგვზის ტორტს? ან იქნებ სტუმარმა მანდილოსნებმა შეამჩნიეს, სუზი ჰაუთონს დახეული წინდა რომ ეცვა? ან, მტერს და ავს, იქნებ რომელიმე ქერუბიმივით უბინო პანია მეურვეს უტიფრად მიმართა?

ქვედა სართულის ჰოლი განათებული არ იყო და კიბეზე რომ ჩამოდიოდა, ჯერუმა წასასვლელად მომზადებულ უკანასკნელ მეურვეს მოჰკრა თვალი. იგი ღია კარში იდგა, იმ კარში, ჭიშკრისაკენ რომ გადიოდა. ჯერუმა მხოლოდ ის შეამჩნია, რომ კაცი მაღალი იყო. იგი ხელს უქნევდა მოსახვევში გაჩერებულ მანქანას. მანქანა რომ მიუახლოვდა, მეურვეს ფარების შუქი

მიადგა და მისი ჩრდილი უშველებელ ობობასავით გაიწლანა ჯერ იატაკსა და შემდეგ – კედელზე.

ჯერუშას მოღრუბლული სახე ერთბაშად ღიმილმა გაუნათა. იგი ბუნებით ხალისიანი გოგონა იყო და მცირე საბაბიც კმაროდა მის გასამხიარულებლად. მეურვის სასაცილოდ აგდებას კარგი რომ არაფერი მოჰყვებოდა, ჯერუშამ შესანიშნავად იცოდა. მიუხედავად ამისა, ამ პატარა ეპიზოდმა ისე გაახალისა, რომ კაბინეტის კარი მხიარულად შეაღო და მისის ლიპეტს მოღიშარი სახე შეანათა. მისდა განსაცვიფრებლად, მისის ლიპეტიც კარგ გუნებაზე დაუხვდა. მართალია, არ იღიმებოდა, მაგრამ ისეთი ალერსიანი გამომეტყველება ჰქონდა, თითქოს სტუმრებს ეგებებო.

– დაჯექი, ჯერუშა, შენთან სალაპარკო მაქვს.

ჯერუშა უახლოეს სკამზე დაეშვა და სუნთქვაშეკრული დაელოდა საუბრის დანწყებას. მანქანამ ფანჯარას ჩაუქროლა. მისის ლიპეტმა თვალი გააყოლა.

– დაინახე ეს ჯენტლმენი, ახლა რომ გაემგზავრა?

– მხოლოდ ზურგიდან.

– ჩვენს მეურვეებს შორის ეს ჯენტლმენი ყველაზე გულუხვია. თავშესაფრისათვის არაერთხელ შემოუწირავს დიდი თანხა. ნება არა მაქვს, მისი ვინაობა გავამხილო, რადგან სურს, უცნობად დარჩეს. წარმოიდგინე, პირობაც კი ჩამომართვა.

ჯერუშას, ცოტა არ იყოს, გაუკვირდა. ჩვეული არ იყო მეურვეთა უცნაურობაზე საჭიროოდ მისის ლიპეტის კაბინეტში გამოძახებას.

– ეს ჯენტლმენი ადრე ჩვენი რამდენიმე ბიჭით დაინტერესდა. ხომ გახსოვს ჩარლზ ბენტონი და ჰენრი ფრეიზი? ორივე კოლეჯში გაგზავნა მისტერ... ჰმ... მეურვემ. მათაც სიბეჯითითა და წარჩინებული სწავლით დაუფასეს სიკეთე.

სხვაგვარი მადლობა ამ ჯენტლმენს არც სურს. აქამდე მისი ქველმოქმედება მხოლოდ ბიჭებზე ვრცელდებოდა, ჩვენი დაწესებულების გოგონებით ვერა და ვერ დავაინტერესე. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ იგი გოგონების მიმართ გულგრილია!

– დიას, ქალბატონო, – ამოილულულა ჯერუშამ, რადგან ისეთი შთაბეჭდილება შეექმნა, თითქოს მისგან პასუხს ითხოვდნენ.

– დღევანდელ კრებაზე შენი მომავლის საკითხი წამოიჭრა... მისის ლიპეტი განზრახ გაჩუმდა. შემდეგ საუბარი ნელა, წყნარად განაგრძო, უფრო მეტად რომ დაეძაბა მსმენელის ნერვები.

– ჩვეულებრივ, როგორც იცი, ბავშვი თექვსმეტი წლის რომ გახდება, აქ აღარ ვაჩერებთ, მაგრამ შენთვის გამონაკლისი დავუშვით. სასწავლებელი თოთხმეტი წლისამ დაამთავრე. იმის გამო, რომ სწავლაში წარჩინებული იყავი, რასაც სამწუხაროდ, შენს ყოფაცქევაზე ვერ ვიტყვი, გადავწყვიტეთ, სოფლის სკოლაში გაგვეგზავნე. ახლა სკოლასაც ამთავრებ და, რა თქმა უნდა, თავშესაფარს შენი რჩენა აღარ შეუძლია, სხვებთან შედარებით, ისედაც ორი წლით მეტ ხანს დარჩი.

მისის ლიპეტს არც კი უხსენებია, ამ ორი წლის განმავლობაში ჯერუშამ რა მძიმე შრომა გასწია და რომ ხშირად მისი სწავლა-განათლება მსხვერპლად ეწირებოდა თავშესაფრის ინტერესებს. მაგალითად, ისეთ დღეებში, როგორიც დღევანდელი იყო, სკოლაში არ უშვებდნენ და მთელ შავ სამუშაოს მას აკეთებინებდნენ.

– როგორც უკვე გითხარი, დღეს კრებაზე შენი მომავლის საკითხი წამოიჭრა. ამასთან დაკავშირებით შენი წარსული განიხილეს და საკმაოდ საფუძვლიანადაც.

მისის ლიპეტმა ისეთი გამომცდელი მზერა მიაპყრო ჯერუშას, თითქოს გოგონა საბრალდებო სკამზე მჯარი პატიმარი ყოფილიყო. პატიმარმაც უეცრად ისეთი გამომეტყველება მიიღო, თითქოს მართლაც დანაშაული ჩადინა, იმიტომ კი არა, რომ რაიმე შავი ლაქა ეგულებოდა თავის წარსულში, არამედ იმიტომ, რომ ხედავდა – ასე იყო საჭირო.

– რა თქმა უნდა, ჩვეულებრივ, ასეთ შემთხვევაში, ჩვენი აღზრდილებისათვის სამუშაოს ვეძებთ ხოლმე, მაგრამ შენ სწავლაში თავი გამოიჩინე. ინგლისურ ლიტერატურაში თურმე დიდ წარმატებას მიაღწიე. მის პრიჩარდი, ჩვენი კომიტეტის წევრი, სკოლის საბჭოს წევრიცაა. რიტორიკის მასწავლებელთან ულაპარაკია და კრებაზე ძალიან გაქო. შენი თხზულება – „წყეული ოთხშაბათი“ ნაიკითხა.

ამჯერად ჯერუშას დამნაშავის იერი მოჩვენებითი აღარ იყო.

– გეტყობა, მაინცდამაინც მადლიერი არ უნდა იყო. როგორ შეგიძლია სასაცილოდ აიგდო ის დაწესებულება, რომელმაც ამხელა ამაგი დაგდო! მოთხრობა სასაცილო რომ არ ყოფილიყო, ალბათ, არც გაპატიებდნენ, მაგრამ, შენდა საბედნიეროდ, მისტერ... იმ ჯენტლმენს, ახლა რომ გაემგზავრა, იუმორის გრძნობა აღმოაჩნდა. იმ თავხედური თხზულებისათვის კოლეჯში უნდა გაგგზავნოს.

– კოლეჯში? – ჯერუშას თვალები გაუფართოვდა.

მისის ლიპეტმა თავი დაუქნია.

– წასვლა იმიტომ შეაგვიანდა, რომ პირობებზე მეთათბირებოდა. მისი პირობები მეტისმეტად უჩვეულოა. არ შევცდები, თუ ვიტყვი, რომ ეს ჯენტლმენი ცოტა უცნაურია, შენში ორიგინალურ პიროვნებას ხედავს. უნდა, სწავლა-განათლება მოგცეს. სწამს, რომ შენგან მწერალი გამოვა.

– მწერალი? – ჯერუშას აზროვნების უნარი წაერთვა, მისი სიღიჭის სიტყვების გამეორების მეტი არა შეეძლო რა.

– ეს მისი სურვილია. აქედან რამე გამოვა თუ არა, მომავალი გვიჩვენებს. ჯენტლმენი ფულს არ ზოგავს შენი აღზრდისათვის. ზომაზე მეტ გულუხვობას იჩენს. მე მგონია, რომ ფულის საკითხში გამოუცდელი გოგონასადმი ასეთი ხელგაშლილობა მეტისმეტია, მაგრამ ისე დაწვრილებით აქვს გეგმა შემუშავებული, რომ ჩარევა ვერ გაგებდე. ზაფხულში აქ დარჩები. მის პრიზარდმა პატივი დაგდო – შენი მოკაზმვა იკისრა. სწავლისა და კვების ფული კოლეჯს გაეგზავნება. ხელზე კი, მთელი ოთხი წლის განმავლობაში, ვიდრე იქ იქნები, დამატებით თვეში ოცდათხუთმეტ დოლარს მიიღებ. ეს საშუალებას მოგცემს, არაფერში ჩამორჩე სხვა სტუდენტებს. ფულს მისი პირადი მდივანი გამოგიგზავნის თვეში ერთხელ და შენც თვეში ერთხელ უნდა მისწერო წერილი. მხოლოდ იცოდე, ფულისათვის მადლობას ნუ გადაუხდი, საჭიროდ არ მიაჩნია. სამაგიეროდ, დაწვრილებით შეატყობინებ შენი მეცადინეობის, წარმატებებისა და ყოველდღიური ცხოვრების ამბებს. ერთი სიტყვით, ბარათებს მისწერ ისე, როგორც მშობლებს მისწერდი, რა თქმა უნდა, ისინი ცოცხლები რომ ყოფილიყვნენ.

წერილებს ჯონ სმითის სახელზე დაწერ და მის მდივანს გაუგზავნი. ის ჯენტლმენი ჯონ სმითი არ არის, მაგრამ მას სურს, უცნობად დარჩეს. შენთვის ის ყოველთვის ჯონ სმითი იქნება. შენგან წერილებს იმიტომ მოითხოვს, რომ, მისი აზრით, თუ გვინდა, აზრის სხარტად და მოქნილად გამოხატვა ვისწავლოთ, წერილების წერას არაფერი ჯობს. გარდა ამისა, სურს, თვალი ადევნოს შენს განვითარებას. წერილებზე არასოდეს გიპასუხებს. ვერ იტანს წერილების წერას და არ უნდა, ტვირთად დააწვე. თუ მისგან პასუხის გაცემა იქნება აუცი-

ლებელი, მაგალითად, თუ გაგრიცხეს, რაც, იმედი მაქვს, არ მოხდება, შეგიძლია მიმართო მისტერ გრიგსს, მის მდივანს. შენგან ყოველთვიური წერილები აუცილებელია. ეს არის ერთადერთი გადასახადი, რასაც მისტერ სმითი მოითხოვს. ამიტომ წერილები ძალიან პუნქტუალურად უნდა მისწერო. ვიმედოვნებ, წერილები ყოველთვის მოკრძალებული იქნება. ამით შენ დაუმტკიცებ, რომ კარგად აღზრდილი ხარ. არ დაივიწყო, რომ ჯონ გრაიერის სახლის მეურვეს სწერ.

ჯერუშას თვალი კარისკენ მიუბრუნდა. თავი საშინლად უბრუოდა. ერთი სული ჰქონდა, მისი ლიპეტის გამაღიზიანებელი ლაპარაკისთვის თავი დაეღწია და თავისუფლად მისცემოდა ფიქრებს. ჯერუშა წამოდგა და ნაბიჯი გაუბედავად გადადგა უკან. მისი ლიპეტმა ხელით ანიშნა, შეჩერებულიყო. არ უნდოდა, მჭევრმეტყველების ასეთი კარგი შემთხვევა ხელიდან გაეშვა.

– ღრმად ვარ დარწმუნებული, მაღლობელი ხარ იმ იშვიათი ხვედრისა, რომელიც ასე მოულოდნელად გერგო წილად. შენს მდგომარეობაში ბევრი ვერ ეღირსება ასეთ ბედნიერებას – საზოგადოებაში გამოვიდეს... ყოველთვის უნდა გახსოვდეს...

– მე... დიახ, ქალბატონო, გმადლობთ. თუ მეტი არაფერი გაქვთ სათქმელი, ვფიქრობ, უმჯობესია, წავიდე და ფრედი პერკინსის შარვალი დავაკერო.

ჯერუშამ კარი გაიხურა. ქადაგად დაცემულმა მისი ლიპეტმა სინანულით გააყოლა თვალი მიმავალ გოგონას. მჭევრმეტყველების დასკვნითი ნაწილი პირზე შეაშრა.

